

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

Кафедра «Сестринська справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Гордійчук С.В.

_____ 07 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ДОПОМОГА
ТА МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітньо-професійна програма: «Екстрена медицина»

Вид дисципліни: обов'язкова

Мова викладання: державна

Форма навчання: денна

2021 рік

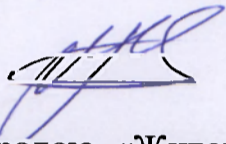
Робоча програма навчальної дисципліни «Військово-медична допомога та медицина надзвичайних ситуацій» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», освітньо-професійної програми «Екстрена медицина», освітнього ступеня бакалавр. «27» серпня 2021 року.

Розробник: Серебряков О.М. кандидат медичних наук, асистент кафедри «Сестринська справа».

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Сестринська справа»

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

Завідувач кафедри

д.м.н., професор Заболотнов В.О.

Схвалено методичною радою «Житомирський медичний інститут» ЖОР, для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», освітньо-професійної програми «Екстрена медицина», освітнього ступеня бакалавр.

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 року

Узгоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Екстрена медицина»

Гарант ОПП, ~~д.м.н.~~ Можарівська А.А.

Голова ~~_____~~ Гордійчук С.В.

Перезатверджено

«___» _____, 20__ р.

«___» _____, 20__ р.

«___» _____, 20__ р.

«___» _____, 20__ р.

1. Мета вивчення дисципліни

У сучасних умовах успішне вирішення завдань, покладених на медичну службу ЗС України, вимагає високого рівня професійної підготовки всього медичного складу. Якість та ефективність надання екстреної медичної допомоги пораненим повною мірою залежить від навченості медичного персоналу, в тому числі і парамедиків. Кожен парамедик повинен добре розуміти особливості ведення бойових дій, глибоко знати особливості виникнення та перебігу бойової патології, твердо знати та вміло реалізовувати головні принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів на до госпітальному етапі в умовах збройних конфліктів та надзвичайних ситуацій техногенного та природного походження, володіти достатніми організаційними навичками.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення усвідомлення, що від того, наскільки своєчасно, професійно й чітко буде надано екстрену медичну допомогу військовослужбовцям на полі бою, хворим та постраждалим в районах техногенних катастроф та стихійних лих, настільки підвищаться шанси щодо збереження їх життя та успішного лікування на подальших етапах медичної евакуації; що якість та своєчасність надання екстреної медичної допомоги в значній мірі залежить від ефективного вирішення завдань медичного забезпечення військ в умовах сучасної війни.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та Освітньої професійної програми підготовки молодшого спеціаліста дана дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей.

Компетентнісний потенціал предмета та результати навчання:

Загальні:

- здатність навчатися та самонавчатися;
- здатність бути критичним та самокритичним;
- здатність діяти на підставі етичних суджень;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність працювати в команді та брати на себе відповідальність;
- здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей;
- здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності ;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- відповідально ставитися до завдань і обов'язків.

Спеціальні (фахові):

- здатність оцінити місце події на наявність загроз власному життю і життю інших людей, виявити фактори, що впливають на стан та здоров'я пацієнтів та забезпечити власну безпеку;

- здатність зберігати недоторканість місця події, речових доказів та взаємодіяти з іншими екстреними службами;
- здатність обстежити хворих і постраждалих на наявність невідкладних станів;
- здатність проводити медичне сортування;
- здатність прийняти рішення про обсяг допомоги та госпіталізацію;
- здатність надати екстрену медичну допомогу при травмах чи захворюваннях дихальної, серцево-судинної, ендокринної, імунної, нервової систем, системи травлення та сечостатевої системи, при психічних розладах, при пошкодженнях опорно-рухового апарату, при дії зовнішніх факторів та при пологах;
- здатність розраховувати дозу лікарських засобів, які вводяться пацієнту;
- здатність здійснювати медичні процедури і маніпуляції: інгаляції, ін'єкції; забезпечувати внутрішньокістковий та периферичний внутрішньовенний доступи;
- здатність виявляти та надавати допомогу при побічних реакціях на лікарські засоби.

1.1 Обсяг дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3,5	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 105		Семестр 6-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 56 самостійної роботи студента – 49	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції
		16 год.
		Практичні
		40 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
49 год.		
		Вид контролю: ПМК, АЗВО

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 56 год / 49 год. (53,3% / 46,7%).

1.2 Статус дисципліни

Обов'язкова.

1.3 Передумови для вивчення дисципліни

- ґрунтується на попередньо вивчених дисциплінах: «Латинська мова та медична термінологія», «Анатомія людини», «Фізіологія», «Обстеження та оцінка здоров'я людини», «Клінічна фармакологія з токсикологією»;
- інтегрується з такими дисциплінами: «НМД при масових подіях», «НМД в хірургії на догоспітальному етапі», «НМД при травмах на догоспітальному етапі», «НМД в неврології, психіатрії та наркології на догоспітальному етапі», «НМД при інфекційних захворюваннях з основами епідеміології», «Анестезіологія та реаніматологія», НМД у внутрішній медицині на догоспітальному етапі, «НМД при гострих отруєннях»;
- закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та умінь з циклу дисциплін професійної і практичної підготовки бакалавра.

1.4 Очікувані результати навчання

Результати навчання, згідно профілю програми, після вивчення дисципліни «Військово-медична допомога та медицина надзвичайних ситуацій»:

- знати і розуміти роль та обов'язки парамедика в системі екстреної медичної допомоги при роботі з пораненими та враженими пацієнтами на полі бою, на етапах медичної евакуації та в осередках надзвичайних ситуацій на догоспітальному етапі;
- знати і розуміти анатомію, фізіологію та інші фундаментальні медичні науки, що лежать в основі спеціалізації «Екстрена медицина», на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми;
- здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнту, застосовувати табельні засоби індивідуального захисту;
- знати і розуміти доцільне застосування сукупності навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнту/постраждалому гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального підходу, толерантної та неосудної поведінки;
- знати і розуміти принципи інфекційної безпеки, збереження здоров'я при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур при переміщенні та транспортуванні постраждалого /пацієнта;
- знати групову належність затверджених лікарських засобів, особливості їх фармакокінетики та фармакодинаміки, способи введення, дозування,

- показання, протипоказання, взаємодію між собою, побічні ефекти, передозування та способи їх усунення, в т.ч. наркотиків;
- з абсолютною точністю продемонструвати методики введення лікарських засобів: внутрішньом'язово, підшкірно, внутрішньошкірно, довенно (в периферичні і центральні вени), внутрішньокістково;
 - продемонструвати здатність використовувати належні комунікативні навички та поведінку з пацієнтом, його родиною, колегами та персоналом медичних закладів, у т.ч. однією із поширених європейських мов;
 - провести первинне обстеження пацієнтів різних вікових груп, оцінити ступінь виявлених порушень, визначити потребу у проведенні екстрених рятувальних заходів;

1.5 Критерії оцінювання результатів навчання Модуль 1

Поточне тестування та самостійна робота									ІДРС	ПМК	Сума
Модуль 1									6	40	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9			
6	6	6	6	6	6	6	6	6			
54											

№ з/п	Форми контролю	Засвоєння теоретичних знань	Формування практичних вмінь	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
1.	Поточний контроль					
	Заняття 1	2	2	2		
	Заняття 2	2	2	2		
	Заняття 3	2	2	2		
	Заняття 4	2	2	2		
	Заняття 5	2	2	2		
	Заняття 6	2	2	2		
	Заняття 7	2	2	2		
	Заняття 8	2	2	2		
	Заняття 9	2	2	2		
	Разом	18	18	18	6	
		60				
2.	Підсумковий	40				

	модульний контроль	
3.	Разом сума балів за засвоєння модуля	100

- максимальна сума балів поточного контролю – 60 балів;
- загальна кількість занять (практичних) в модулі – 9;
- максимальна кількість балів за кожне заняття для поточного контролю визначається:

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{9 \text{ занять}} = 6 \text{ балів} \times 9 + 6 \text{ балів (ІДРС)}$$

6 балів, що лишилися від ділення, є максимальним балом, що може бути присвоєний студенту за виконання індивідуальної (дослідної) самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на одному практичному занятті при вивченні модуля - 9 балів.

«5» - 9-8 балів

«4» - 7-6 балів

«3» - 5-4 бали

«2» - 3 і менше балів

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для допуску до підсумкового модульного контролю - 36 балів.

Самостійна робота, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті - 2 бали.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості, в даному випадку - 6 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність у модулі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	Е		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

1.6 Засоби діагностики результатів навчання

1. Практично – підсумковий модульний контроль.
2. Стандартизований тестовий (ліцензований інтегрований) іспит Крок – Б.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Військово-медична допомога та медицина надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль 1. Військово-медична допомога.

Тема 1. Організація екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.

Тема 2. Медичне сортування поранених та хворих на догоспітальному етапі у бойових умовах. Принципи обстеження та надання медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.

Тема 3. Принципи усунення станів безпосередньої загрози для життя: масивної крововтрати, порушення прохідності дихальних шляхів, розладів дихання. Мінно-вибухова травма. Травматичний шок. Біль. Контроль болю.

Тема 4. Компресійно-роздавлена травма, екстрена медична допомога пораненим на догоспітальному етапі. Ушкодження, що спричинені дією високих та низьких температур: опікова травма, гіпотермія та гіпертермія. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з опіками, що спричинені впливом бойових факторів.

Тема 5. Бойовий стрес, гостра реакція на стрес та посттравматичні стресові розлади: ознаки, профілактика, немедикаментозне та медикаментозне лікування військовослужбовців з ГРС та ПТРС в бойових умовах на догоспітальному етапі. Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.

Тема 6. Поняття про зброю масового ураження. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин, механізм дії. Ураження бойовими отруйними речовинами. Особливості надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного та хімічного ураження у бойових умовах.

Змістовий модуль 2. Медицина надзвичайних ситуацій.

Тема 7. Державна служба медицини катастроф: основи створення, структура та завдання. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі в осередку транспортних аварій і катастроф.

Тема 8. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного ураження на догоспітальному етапі. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Надання екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження на догоспітальному етапі.

Тема 9. Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості, проведення аварійно-рятувальних робіт в районах стихійних лих. Організація екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі при надзвичайних ситуаціях природного характеру. Санітарно-гігієнічні, протиепідемічні та режимно-обмежувальні заходи у осередках надзвичайних ситуацій.

ПМК.

2.1 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Військово-медична допомога та медицина надзвичайних ситуацій.					
Змістовий модуль 1. Військово-медична допомога.					
Тема 1. Організація екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.	11	2	4		5
Тема 2. Медичне сортування поранених та хворих на догоспітальному етапі у бойових умовах. Принципи обстеження та надання медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.	10	2	4		4

Тема 3. Принципи усунення станів безпосередньої загрози для життя: масивної крововтрати, порушення прохідності дихальних шляхів, розладів дихання. Мінно-вибухова травма. Травматичний шок. Біль. Контроль болю.	13	2	4		7
Тема 4. Компресійно-роздавлена травма, екстрена медична допомога пораненим на догоспітальному етапі. Ушкодження, що спричинені дією високих та низьких температур: опікова травма, гіпотермія та гіпертермія. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з опіками, що спричинені впливом бойових факторів.	12	2	4		6
Тема 5. Бойовий стрес, гостра реакція на стрес та посттравматичні стресові розлади: ознаки, профілактика, не медикаментозне та медикаментозне лікування. Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами. Судомний синдром, причини розвитку, екстрена медична допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	13	2	4		7
Тема 6. Поняття про зброю масового ураження. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин, механізм дії. Ураження бойовими отруйними речовинами. Особливості надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного та хімічного ураження в бойових умовах.	12	2	4		6
Змістовий модуль 2. Медицина надзвичайних ситуацій.					
Тема 7. Державна служба медицини катастроф: основи створення, структура та завдання. Організація екстреної медичної допомоги	8	2	4		2

постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика, екстрена медична допомога на догоспітальному етапі в осередку транспортних аварій і катастроф.					
Тема 8. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного ураження на догоспітальному етапі. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Надання екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження на догоспітальному етапі.	12	2	4		6
Тема 9. Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості, проведення аварійно-рятувальних робіт в районах стихійних лих. Організація екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі при надзвичайних ситуаціях природного характеру. Санітарно-гігієнічні, протиепідемічні та режимно-обмежувальні заходи у осередках надзвичайних ситуацій.	10		4		6
ПМК	4		4		
Всього:	105	16	40		49

2.2 Тематичний план лекцій

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Організація екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.	2
2.	Медичне сортування поранених та хворих на догоспітальному етапі у бойових умовах. Принципи обстеження та надання медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.	2
3.	Принципи усунення станів безпосередньої загрози для життя: масивної крововтрати, порушення прохідності дихальних шляхів, розладів дихання. Мінно-вибухова травма. Травматичний шок. Біль. Контроль болю.	2
4.	Компресійно-роздавлена травма, екстрена медична допомога пораненим на догоспітальному етапі. Ушкодження, що спричинені дією високих та низьких температур: опікова травма, гіпотермія та гіпертермія. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з опіками, що спричинені впливом бойових факторів.	2
5.	Бойовий стрес, гостра реакція на стрес та посттравматичні стресові розлади: ознаки, профілактика, немедикаментозне та медикаментозне лікування. Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	2
6.	Поняття про зброю масового ураження. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин, механізм дії. Ураження бойовими отруйними речовинами. Особливості надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного та хімічного ураження у бойових умовах.	2
7.	Державна служба медицини катастроф: основи створення, структура та завдання. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі в осередку транспортних аварій і катастроф.	2
8.	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного ураження на догоспітальному етапі Хіміко-технологічні катастрофи.	2

	Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Надання екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження на догоспітальному етапі.	
Всього:		16

2.3 Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Організація екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.	4
2.	Медичне сортування поранених та хворих на догоспітальному етапі у бойових умовах. Принципи обстеження та надання медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.	4
3.	Принципи усунення станів безпосередньої загрози для життя: масивної крововтрати, порушення прохідності дихальних шляхів, розладів дихання.. Мінно-вибухова травма. Травматичний шок. Біль. Контроль болю.	4
4.	Компресійно-роздавлена травма, екстрена медична допомога пораненим на догоспітальному етапі. Ушкодження, що спричинені дією високих та низьких температур: опікова травма, гіпотермія та гіпертермія. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з опіками, що спричинені впливом бойових факторів.	4
5.	Бойовий стрес, гостра реакція на стрес та посттравматичні стресові розлади: ознаки, профілактика, немедикаментозне та медикаментозне лікування військовослужбовців з ГРС та ПТРС в бойових умовах на догоспітальному етапі. Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	4
6.	Поняття про зброю масового ураження. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин, механізм дії. Ураження бойовими отруйними речовинами. Особливості надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного та хімічного ураження в бойових умовах.	4

7.	Державна служба медицини катастроф: основи створення, структура та завдання. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі в осередку транспортних аварій і катастроф.	4
8.	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного ураження на догоспітальному етапі Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Надання екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження на догоспітальному етапі.	4
9.	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості, проведення аварійно-рятувальних робіт в районах стихійних лих. Організація екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі при надзвичайних ситуаціях природного характеру. Санітарно-гігієнічні, протиепідемічні та режимно-обмежувальні заходи у осередках надзвичайних ситуацій.	4
10.	ПМК	4
Всього:		40

2.4 Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Надання само- та взаємодопомоги у секторах обстрілу та укриття. Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора.	3
2.	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).	2
3.	Сортування поранених та хворих на медичному пункті батальйону. Види медичного сортування: внутрішньо-пунктове та евакуаційно-транспортне.	2
4.	Послідовність проведення медичного сортування та евакуації поранених і травмованих на догоспітальному	2

	етапі. Принципи медичного сортування.	
5.	Заходи екстреної медичної допомоги потерпілим хірургічного профілю на догоспітальному етапі в бойових умовах. (сектор обстрілу та сектор укриття). Військово польова хірургія.	4
6.	Причини й частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни. Етіологія й патогенез синдрому травматичного токсикозу. Особливості поранень в зоні бойових дій в Україні.	3
7.	Причини й частота термічних опіків у сучасній війні. Опіки дихальних шляхів.	3
8.	Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей. Профілактика обморожень під час бойових дій.	3
9.	Профілактика бойового стресу та посттравматичного стресового розладу. Робота з сім'ями комбатантів. Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів.	3
10.	Заходи екстреної медичної допомоги потерпілим терапевтичного профілю на догоспітальному етапі в бойових умовах. (сектор обстрілу та сектор укриття). Військово польова терапія.	2
11.	Отруєння алкоголем та його сурогатами. Профілактика зловживання алкоголем.	2
12.	Іонізуюче випромінювання, основні характеристики та дія на організм людини. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Індивідуальні та групові засоби захисту в осередку радіаційного ураження.	3
11.	Історія виникнення хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Характеристика бойових отруйних речовин: — нервово-паралітичної дії; — шкірноаривної дії; — загальноотруйної дії; — задушливої дії; — психотоміметичної дії.	3
12.	Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів.	2

13.	Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.	2
14.	Загальні принципи лікування гострих отруень. Характеристика деяких СДОР, що спостерігаються найчастіше, симптоми отруєння. Основні принципи надання догоспітальних видів медичної допомоги.	4
15.	Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек: можливий характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, екстрена медична допомога постраждалому населенню, шляхи евакуації.	3
16.	Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в осередках катастроф: ізоляція хворих, медичне спостереження за контактними, дезінфекція, дезінсекція та дератизація тощо.	3
Всього:		49

2.5 Зміст програми

Модуль 1. Військово-медична допомога та медицина надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль 1. Військово-медична допомога.

Тема 1. Організація екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах.

Лекція

Особливості організації медичної служби ЗС України. Медичний персонал ЗСУ та роль парамедика в наданні екстреної медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі в бойових умовах. Визначення понять: «медична допомога», «невідкладний стан людини», «місце події», «екстрена медична допомога», «система екстреної медичної допомоги», «екстрена медична допомога Збройних Сил (ЗС) України».

Загальні втрати особового складу військ. Основні принципи медичного забезпечення військ: своєчасність, безперервність та послідовність, спадкоємність.

Особливості та порядок надання домедичної та медичної допомоги пораненим та хворим на догоспітальному етапі у бойових умовах: під вогнем, в укритті, під час евакуації.

Ведення обліково-звітної медичної документації на догоспітальному етапі в бойових умовах.

Навчальна практика

Розшук поранених на полі бою. Способи наближення стрільців-санітарів та санітарного інструктора роти до поранених залежно від умов місцевості, погоди, часу доби та характеру бойової обстановки. Роль самодопомоги та взаємодопомоги в сучасному бою. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття.

Надання домедичної та медичної допомоги пораненим на полі бою.

Заходи домедичної допомоги у секторі обстрілу: переведення з положення на спині в положення на животі (стабільне) і тимчасова зупинка зовнішньої масивної кровотечі.

Заходи домедичної допомоги в секторі укриття: контроль зупинки кровотечі, первинний огляд пораненого, вторинний огляд пораненого відновлення прохідності верхніх дихальних шляхів, закриття ран грудної клітки (при пневмотораксі), підготовка до транспортування пораненого в безпечну зону.

Протоколи надання медичної допомоги пораненим та хворим, залежно від тактичної обстановки. Порядок надання медичної допомоги «під вогнем». Порядок надання медичної допомоги «в укритті» за алгоритмом CABCADE.

Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення:

- аптечка індивідуальна;
- індивідуальний протихімічний пакет;
- багатофункціональний перев'язувальний пакет - БПП (пакет перев'язувальний індивідуальний-ППІ);
- багатофункціональний перев'язувальний бандаж – Ізраїльський бандаж (Israeli bandage); The emergency bandage (hemorrhage control compression bandage);
- засоби для знезараження води: аквасепт, пантоцид;
- назофарингіальний повітровід;
- шприц тубик;
- оклюзійні самоклеючі плівки: Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit), Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal);
- клапані оклюзійні пов'язки: оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal), оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal);

Медико-тактична характеристика групових засобів медичного оснащення:

- наплічник медичний (НМ) – для забезпечення домедичної допомоги санітарним інструктором;
- багатофункціональний перев'язувальний бандаж SURV;
- пов'язки на основі гідрогелю: AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- серветки спиртові-TROGE SEPT;
- канюля внутрішньовенна з ін'єкційним портом G18;
- орофарингеальний повітровід J-подібний пластиковий.

- засіб для переливання інфузійних розчинів одноразового використання;
- декомпресійна голка ARS Needle Kit, H&H Needle Decompression Kit
- комірць Шанца;
- шина SAM;
- шина з витяжкою Kendrick;
- грілка хімічна: термопакет самонагрівний, грілка-пакет само нагрівна;
- термометр медичний електронний;
- пульсоксиметр;
- ліхтарик очний;
- накидка медична (термопокривало) MEDLINE;
- ноші м'які;
- ноші волокуші SCEDKO;
- ноші TALON;
- ноші уніфіковані санітарні вітчизняні;
- ноші іммобілізаційні вакуумні;
-

Практичні навички:

- наближення до поранених різними способами (короткою перебіжкою, перебіжкою в положенні пригнувшись, переповзанням рачкуючи, переповзанням по-пластунському та переповзанням на боці);
- гасіння палаючого обмундирування та запалювальних сумішей;
- відтягування поранених з поля бою в укриття на собі (на спині та на стегні);
- відтягування поранених в укриття за допомогою табельних засобів: на плащ-наметі;
- способи витягування поранених із бронетанкової техніки та інших місць їх перебування за допомогою лямки медичної спеціальної Ш-4;
- винесення поранених з поля бою одним санітаром на спині, на плечі, на руках перед собою;
- винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної (складеною кільцем і вісімкою);
- винесення поранених з поля бою двома санітарами: на руках, на плащ-наметі, за допомогою лямки медичної носильної, на санітарних та імпровізованих ношах;
- відпрацювання навичок використання індивідуальних та групових засобів медичного забезпечення за вимогами Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї), затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1);

Самостійна робота

Надання само- та взаємодопомоги у секторах обстрілу та укриття. Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора.

Самостійна робота

Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).

Тема 2. Медичне сортування поранених та хворих на догоспітальному етапі у бойових умовах. Принципи обстеження та надання домедичної та медичної допомоги пораненим на полі бою

Лекція

Мета, основні завдання та принципи медичного сортування на догоспітальному етапі.

Проведення медичного сортування в осередку санітарних втрат (на полі бою). Медичне сортування поранених та хворих на етапах медичної евакуації. Сортувальні групи (категорії) поранених та хворих.

Сортування поранених та хворих на медичному пункті батальйону.

Проведення первинного огляду поранених у бойових умовах згідно алгоритму CABCDE.

Проведення вторинного огляду поранених у бойових умовах відповідно до вимог AMedP-24 згідно алгоритму «з голови до п'яток».

Роль парамедика в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у військах.

Навчальна практика

Попереднє сортування поранених в осередку виникнення санітарних втрат. (на полі бою), дії парамедика.

Первинне сортування та категорії сортування: термінові(червоні), відкладені (жовті), легкі (зелені), безнадійні (чорні або фіолетові). Критерії визначення категорій сортування поранених: крововтрата і локалізація поранень, загальний стан (дихання, кровообіг, свідомість).

Розподіл поранених на групи з відповідним маркуванням і заповненням польової медичної картки. Сортувальні марки.

Проведення медичного сортування в медичному пункті батальйону за різних умов. Визначення пріоритету в наданні медичної допомоги, сортувальна методика для оцінки тяжкості стану пораненого.

Проведення первинного медичного огляду поранених у бойових умовах згідно алгоритму CABCDE.

Проведення вторинного медичного огляду, шкала ком Глазго. Збір анамнезу життя пораненого (хворого) за схемою AMPLE.

Практичні навички:

- алгоритм проведення попереднього сортування в осередку санітарних втрат;
- алгоритм проведення первинного сортування на етапах медичної евакуації;

- встановлення сортувальної категорії пораненому;
- визначення характеру поранення;
- визначення порядку (куди евакуювати), способу (на якому транспорті, у якому положенні) та черговості (в яку чергу) подальшої евакуації поранених;
- заповненням польової медичної картки;
- проведення первинного медичного огляду поранених згідно алгоритму CABCADE:
 - «С» – масивна кровотеча (Critical bleeding);
 - «А» – прохідність дихальних шляхів (Airway);
 - «В» – дихання (Breathing);
 - «С» – кровообіг (Circulation);
 - «D» – порушення стану свідомості (Disability);
 - «Е» – додаткова інформація (Exposure);
- збір анамнезу у пораненого (хворого), його рідних, товаришів за алгоритмом AMPLE;
- проведення вторинного медичного огляду згідно алгоритму «з голови до п'яток»;
- оцінка порушення свідомості та коми за шкалою Глазго.

Самостійна робота

Сортування поранених та хворих на медичному пункті батальйону. Види медичного сортування: внутрішньо-пунктове та евакуаційно-транспортне.

Самостійна робота

Послідовність проведення медичного сортування та евакуації поранених і травмованих на догоспітальному етапі. Принципи медичного сортування.

Тема 3. Принципи усунення станів безпосередньої загрози для життя: масивної крововтрати, порушення прохідності дихальних шляхів, розладів дихання.. Мінно-вибухова травма. Травматичний шок. Біль. Контроль болю.

Лекція

Військово польова хірургія. Організація хірургічної допомоги пораненим (ураженим) на догоспітальному етапі в бойових умовах.

Види медичної допомоги: перша медична допомога, долікарська медична допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована допомога, спеціалізована допомога.

Вогнепальна рана, класифікація вогнепальних ран, Особливості сучасних бойових поранень. Масивна зовнішня кровотеча, основні принципи надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Порушення прохідності дихальних шляхів та розлади дихання, основні принципи надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Мінно-вибухові поранення, класифікація, клінічні ознаки, надання екстреної медичної допомоги пораненим із мінно-вибуховою травмою на догоспітальному етапі.

Причини і частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни. Клініка в різні періоди синдрому. Заходи екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Біль, контроль болю, надання допомоги при болю.

Навчальна практика

Крововтрата. Перша медична допомога пораненим, тимчасове зупинення зовнішньої кровотечі.

Порушення прохідності дихальних шляхів та розлади дихання. Усунення асфіксії шляхом звільнення верхніх дихальних шляхів від слизу, крові, сторонніх тіл, надання відповідного положення тілу (у разі западання язика, блювання, значної носової кровотечі) і проведення штучної вентиляції легень (ШВЛ) способом рот до рота і рот до носа. Пневмоторакс.

Мінно-вибухова травма, особливості локалізації ушкоджень, принципи надання допомоги при вогнепальних пораненнях на догоспітальному етапі.

Екстрена медична допомога пораненим у стані травматичного шоку. Клініка в різні періоди синдрому. Зміст протишокових заходів на полі бою та у МПБ.

Біль, контроль болю, надання допомоги при болю. Принципи знеболення.

Практичні навички:

— тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі: накладанням тугої пов'язки; притисканням артерії до кісткового виступу; максимальним згинанням кінцівки; накладанням джгута (турнікету) САТ; накладанням джгута-закрутки; накладанням джгута типу Есмарха; застосування хімічних гемостатиків; застосування Z –fold (зет-фолд) бинта;

— накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки та інших ділянок тіла;

— накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі;

— тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів (імпровізованих шин);

— усунення асфіксії шляхом звільнення верхніх дихальних шляхів від слизу, крові, сторонніх тіл, надання відповідного положення тілу (у разі западання язика, блювання, значної носової кровотечі) і проведення штучної вентиляції легень (ШВЛ) способом рот до рота і рот до носа та за допомогою дихальної трубки ТД-1;

— оцінка гострого болю за цифровою рейтинговою шкалою;

— алгоритм надання допомоги при болю на полі бою, в секторі укриття та секторі евакуації;

— визначення ступеня тяжкості травматичного шоку;

— заходи невідкладної допомоги при травматичному шоку;

— введення знеболювальних препаратів.

Самостійна робота

Заходи екстреної медичної допомоги потерпілим хірургічного профілю на догоспітальному етапі в бойових умовах. (сектор обстрілу та сектор укриття). Військово польова хірургія.

Самостійна робота

Причини й частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни. Етіологія й патогенез синдрому травматичного токсикозу. Особливості поранень в зоні бойових дій в Україні.

Тема 4. Компресійно-роздавлена травма, екстрена медична допомога пораненим на догоспітальному етапі. Ушкодження, що спричинені дією високих та низьких температур: опікова травма, гіпотермія та гіпертермія. Відмороження (обмороження), замерзання. Надання екстреної медичної допомоги пораненим з опіками, що спричинені впливом бойових факторів.

Лекція

Класифікація, патогенез, особливості клінічних проявів компресійно-роздавленої травми. Екстрена медична допомога при компресійно-роздавленій травмі на догоспітальному етапі.

Класифікація опікових ран за глибиною ураження. Діагностика глибини і площі опіку: зовнішні ознаки змертвіння тканин; ознаки порушення кровообігу; стан больової та температурної чутливості.

Методи визначення площі опіків у польових умовах.

Клінічні ознаки опікової травми (опікова хвороба). Опіковий шок (ОШ), ступені тяжкості опікового шоку.

Причини і частота термічних опіків у сучасній війні. Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей. Заходи екстреної медичної допомоги при опіках догоспітальному етапі.

Клінічні ознаки та медична допомога на догоспітальному етапі при гіпотермії і гіпертермії.

Обмороження, замерзання: періоди, ступені. "Траншейна стопа". Заходи медичної допомоги при обмороженнях. Профілактика та лікування обморожень і замерзань на етапах медичної евакуації.

Навчальна практика

Екстрена медична допомога пораненим при компресійно-роздавленій травмі на догоспітальному етапі. Клініка в різні періоди компресійно-роздавленої травми. Заходи екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Класифікація опіків за глибиною ураження. Патогенез і клініка опікової хвороби. Методи визначення площі опіків у польових умовах.

Візуальне визначення ступеня опіку. Визначення площі опіку за правилом дев'яток (Уоллеса) та правилом долоні (Глумова).

Опіковий шок та заходи медичної допомоги при опіках.

Ураження електричним струмом у бойових умовах. Особливості опіків, що викликані напалмом.

Гіпотермія та гіпертермія, обмороження: клініка, діагностика. "Траншейна стопа". Заходи екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Практичні навички:

- накладання джгута (турнікету) САТ; накладанням джгута-закрутки; накладанням джгута типу Есмарха при компресійно-роздавненій травмі;
- накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, та інших ділянок тіла;
- тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів (імпримовізованих шин) та табельних засобів;
- визначення площі опіків за правилом дев'яток;
- визначення площі опіків за правилом долоні;
- визначення ступеня тяжкості опікового шоку;
- заходи невідкладної допомоги при опіковому шоку;
- введення знеболювальних препаратів;
- накладання асептичної пов'язки на опікову поверхню: гідрогелеві пов'язки по типу AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- заходи невідкладної допомоги при гіпотермії та гіпертермії, обмороженні.

Самостійна робота

Причини й частота термічних опіків у сучасній війні. Опіки дихальних шляхів.

Самостійна робота

Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей. Профілактика обморожень під час бойових дій.

Тема 5. Бойовий стрес, гостра реакція на стрес та посттравматичні стресові розлади: ознаки, профілактика, немедикаментозне та медикаментозне лікування військовослужбовців з ГРС та ПТРС в бойових умовах на догоспітальному етапі. Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.

Лекція

Визначення понять гостра реакція на стрес і посттравматичний стресовий розлад та їх базові симптоми.

Стресори бойового стресу: прямі бойові стресори, опосередковані та стресори, пов'язані з військовою службою.

Варіанти реалізації бойового стресу. Базові симптоми ГРС та ПТСР: повторне переживання, уникнення і емоційне заціпеніння, надмірне збудження.

Виявлення ГРС та ПТСР у військовослужбовців на догоспітальному етапі. Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами.

Немедикаментозне та медикаментозне лікування військовослужбовців з ГРС та ПТСР та моніторинг пацієнтів на догоспітальному етапі.

Судомний синдром. Клонічні та тонічні судоми, причини їх розвитку, клініка, діагностика. Екстрена медична допомога при судомному синдромі на догоспітальному етапі.

Навчальна практика

Бойовий стрес та бойова втома. Основні принципи роботи з бойовим стресом. Критерії бойового стресу легкого та важкого ступеню. Екстрена медична допомога на догоспітальному етапі. Профілактика посттравматичного стресового розладу.

Медичне сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами.

Судомний синдром. Клонічні та тонічні судоми, причини їх розвитку. Екстрена медична допомога при судомному синдромі на догоспітальному етапі.

Практичні навички:

- проведення первинного медичного огляду поранених згідно алгоритму CABABCDE;
- проведення медичного сортування військовослужбовців з психічними та поведінковими розладами;
- засвоїти алгоритм надання допомоги при розладах поведінки;
- звільнення ротової порожнини від інородних тіл;
- запобігання аспірації;
- забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів;
- введення назофарингіального повітроводу;
- забезпечення надійного судинного доступу шляхом катетеризації периферичної вени;
- введення діазепаму в/в.

Самостійна робота

Профілактика бойового стресу та посттравматичного стресового розладу. Робота з сім'ями комбатантів. Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів.

Самостійна робота

Заходи екстреної медичної допомоги потерпілим терапевтичного профілю на догоспітальному етапі в бойових умовах. (сектор обстрілу та сектор укриття). Військово польова терапія.

Самостійна робота

Отруєння алкоголем та його сурогатами. Профілактика зловживання алкоголем.

Тема 6. Поняття про зброю масового ураження. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин, механізм дії. Ураження бойовими отруйними речовинами. Особливості надання екстреної медичної допомоги в осередку радіаційного та хімічного ураження у бойових умовах.

Лекція

Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Уражаючі фактори ядерної зброї. Стисла характеристика біологічної дії іонізуючого випромінювання.

Основи патогенезу променевої хвороби. Клінічна класифікація гострої променевої хвороби (ГПХ). Клінічна картина ГПХ 1, 2, 3 та 4 ступенів. Рання діагностика ГПХ. Характеристика можливих санітарних втрат. Комбіновані радіаційні ураження.

Поняття про хімічну зброю. Класифікації бойових отруйних речовин. Ураження бойовими отруйними речовинами. Шляхи проникнення в організм та механізм дії. Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин.

Екстрена медична допомога на догоспітальному етапі в осередку радіаційного та хімічного ураження у бойових умовах.

Навчальна практика

Клінічна класифікація гострої променевої хвороби (ГПХ). Клінічна картина ГПХ 1, 2, 3 та 4 ступенів.

Рання діагностика ГПХ. Перша медична та долікарська (фельдшерська) допомога ураженим. Комбіновані радіаційні ураження. Особливості патогенезу й клініки. Медичне сортування потерпілих із радіаційними ураженнями. Діагностика. Обсяг допомоги на догоспітальному етапі.

Ураження бойовими отруйними речовинами. Шляхи проникнення в організм та механізм дії. Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин. Обсяг допомоги на догоспітальному етапі.

Практичні навички:

- медичне сортування потерпілих із радіаційними ураженнями;
- надягання протигазу на пораненого у голову в осередку ураження;
- проведення дозиметричного контролю за рівнем опромінення особового складу;
- використання протирадіаційних засобів з АІ-1;

- введення антитоду за допомогою шприц-тубика;
- проведення часткового санітарного оброблення за допомогою ІПП-8, ІПП-9, ІПП-10;
- киснева інгаляція за допомогою інгалятора КІ-4;
- надання екстреної медичної допомоги ураженим.

Самостійна робота

Іонізуюче випромінювання, основні характеристики та дія на організм людини. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Індивідуальні та групові засоби захисту в осередку радіаційного ураження.

Самостійна робота

Історія виникнення хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Характеристика бойових отруйних речовин:

- нервово-паралітичної дії;
- шкірноаривної дії;
- загальноотруйної дії;
- задушливої дії;
- психотоміметичної дії.

Змістовий модуль 2. Медицина надзвичайних ситуацій

Тема 7. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.

Лекція

Завдання та організація Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Заклади та формування ДСМК. Чинні законодавчі акти України, їх основні положення. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”, його основні положення.

Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайний період. Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС).

Класифікація транспортних катастроф. Основні види уражень, Розміри санітарних втрат та організація ЕМД під час різних видів транспортних катастроф.

Робота бригад і загонів екстреної медичної допомоги, інших медичних формувань у районах масового ураження людей. Особливості роботи парамедика в екстремальних умовах.

Навчальна практика

Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях: способи розшуку, укладання, перенесення та доставляння потерпілих до транспорту.

Медичне сортування та медична евакуація.

Види медичної допомоги, основні вимоги до них та їх обсяг: перша медична допомога, долікарська допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована медична допомога, спеціалізована медична допомога.

Особливості надання догоспітальних видів медичної допомоги дітям.

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів. Робота парамедика в складі загонів і бригад екстреної медичної допомоги в районах транспортних катастроф.

Заходи першої медичної та долікарської допомоги в ході рятувальних робіт в разі травм, кровотеч, термічних опіків.

Особливості надання медичної допомоги в разі переохолодження, перегрівання та комбінованих уражень.

Практичні навички:

- правила укладання та перенесення потерпілих до евакуаційного транспорту;
- способи евакуації потерпілих;
- порядок первинного огляду потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах;
- первинне медичне оцінювання характеру ушкодження та тяжкості загального стану потерпілих;
- усунення явищ асфіксії (туалет ротової порожнини, носоглотки, за потреби — уведення повітропроводів, ШВЛ, інгаляція киснем);
- непрямий масаж серця;
- тимчасове зупинення зовнішньої кровотечі;
- контроль за правильністю та доцільністю накладання джгута;
- накладання пов'язок за різних видів ушкоджень;
- профілактика травматичного шоку;
- проведення іммобілізації ушкоджених кінцівок табельними засобами;
- знерухомлення ушкодженої кінцівки підручними засобами;
- промивання шлунка за допомогою зонда в разі потрапляння отруйних речовин, застосування адсорбентів;
- уведення засобів профілактики шоку, серцево-судинних та інших засобів за показаннями;
- уведення знеболювальних

Самостійна робота

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів.

Тема 8. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-евакуаційні заходи в осередку хімічного ураження.

Лекція

АЕС та радіаційно-небезпечні об'єкти України. Радіаційна аварія, класифікація, фази розвитку, варіанти аварійного опромінення, радіаційні втрати.

Основні невідкладні заходи при аварії на АЕС. Основні принципи надання медичної допомоги персоналу та населенню під час аварії на АЕС та радіаційно-небезпечних об'єктах.

Хімічні сполуки, що мають високу токсичність(СДОР). Токсикологічна класифікація СДОР, симптоми отруєння. Зона хімічного зараження (ЗХЗ) та осередок хімічного ураження (ОХУ), їх медико – тактична характеристика.

Особливості осередків ураження різними СДОР, формування санітарних втрат. Основні принципи надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційне забезпечення в осередку хімічного ураження.

Навчальна практика

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Нормування радіаційної безпеки. Радіаційний контроль в умовах радіаційної аварії. Прилади дозиметричного контролю та правила роботи з ними.

Заходи та засоби захисту населення під час радіаційних аварій (колективні та індивідуальні).

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу та населенню під час аварії на АЕС та радіаційно-небезпечних об'єктах.

Основні принципи і методи лікування гострих отруєнь СДОР. Основні симптоми отруєнь, перша медична і долікарська допомога при отруєннях СДОР: аміаком, оксидом вуглецю, хлором, сірковуглецем, синильною кислотою, метаболічними отрутами тощо.

Заходи та засоби захисту (індивідуальні та колективні) при аваріях з викидом СДОР.

Робота парамедика в складі бригад екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження.

Техніка безпеки особового складу бригад екстреної медичної допомоги під час ліквідації осередків радіаційного та хімічного ураження та їхніх наслідків.

Прилади хімічної розвідки та правила роботи з ними.

Практичні навички:

— використання індивідуальних засобів медичного захисту (аптечки

- індивідуальної АІ-2) в період первинної реакції на опромінення;
- надягання протигазів, респіраторів та ватно-марлевих пов'язок на уражених;
 - проведення заходів медичної евакуації до колективних засобів захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів);
 - проведення часткового спеціального оброблення уражених, дезактивації об'єктів навколишнього середовища;
 - проведення медичного сортування при масових санітарних втратах;
 - проведення заходів першої та долікарської медичної допомоги при комбінованих ураженнях;
 - правила застосування індивідуальних засобів захисту органів дихання і шкіри;
 - проведення дегазації, часткового санітарного оброблення відкритих ділянок тіла та одягу за допомогою індивідуального протихімічного пакета;
 - використання приладів хімічної розвідки й оцінювання хімічного забруднення осередка;
 - визначення за ознаками і симптомами отруйних речовин, що можуть спричинити отруєння;
 - надання медичної допомоги при отруєнні хлором, аміаком, сірководнем, чадним газом та іншими речовинами, введення антидотів.

Самостійна робота

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Самостійна робота

Загальні принципи лікування гострих отруєнь. Характеристика деяких СДОР, що спостерігаються найчастіше, симптоми отруєння. Основні принципи надання догоспітальних видів медичної допомоги.

Самостійна робота

Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек: можливий характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, наявність лікувально-профілактичних заходів, шляхів евакуації.

Самостійна робота

Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в осередках катастроф: ізоляція хворих, медичне спостереження за контактними, дезінфекція, дезінсекція та дератизація тощо.

Тема 9. Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості, екстрена медична допомога в районах стихійних лих. Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у надзвичайних ситуаціях.

Зміст та організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.

Навчальна практика

Організація екстреної медичної допомоги в районах стихійних лих. Характер санітарних втрат. Вибір місця для розгортання і роботи медичного формування у районі стихійних лих.

Екстрена медична допомога при кровотечах, переломах, пораненнях, та інших травмах.

Екстрена медична допомога при забитті, контузії, синдромі тривалого роздавлювання, травматичному шоку, при опіках та обмороженнях.

Надання допомоги при електротравмі, утопленні, загальному охолодженні.

Особливості роботи парамедика в складі бригад екстреної медичної допомоги під час катастроф природного походження.

Техніка безпеки особового складу бригад екстреної медичної допомоги в районах стихійних лих.

Санітарно-епідеміологічна розвідка, оцінювання епідемічної обстановки в осередку надзвичайної ситуації, медичне обстеження, виявлення інфекційних захворювань, локалізація і ліквідація осередків інфекції.

Організація харчування, водопостачання та комунального обслуговування населення в разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації біологічного походження.

Організація екстреної профілактики та імунопрофілактики інфекцій серед населення в епідемічних осередках.

Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в осередках катастроф: ізоляція хворих, медичне спостереження за контактними, дезінфекція, дезінсекція та дератизація тощо.

Практичні навички:

- надягання засобів захисту органів дихання на потерпілого;
- проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень;
- визначення виду кровотечі та застосування різних способів її зупинення;
- звільнення потерпілих від дії електричного струму, вогню та завалів;
- застосування медичних засобів аптечки індивідуальної відповідно до виду ураження;
- проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо дій у разі загрози чи виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;
- надання першої медичної та долікарської допомоги потопаючим.
- проведення санітарно-епідеміологічної розвідки осередку бактеріологічного ураження та оцінювання її результатів;
- проведення відбору проб води для бактеріологічного та фізико-хімічного дослідження;
- проведення відбору проб продуктів харчування для дослідження;

- приготування дезінфекційних розчинів та проведення дезінфекції об'єктів навколишнього середовища;
- проведення заходів загальної та спеціальної екстреної профілактики населення.

ПМК.

3. Форма поточного та підсумкового контролю

1. Усне (фронтальне) опитування.
2. Тестовий контроль.
3. Вирішення ситуаційних задач.
4. Програмований контроль.
5. Підсумковий модульний контроль.

4. Література

Базова:

1. Екстрена медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів: Навчальний посібник / Бадюк М.І., Ковида Д.В., Микита О.О., Козачок В.Ю., Серeda І.К., Швець А.В. // За редакцією професора Бадюка М.І. – К.: СПД, Чалчинська Н.В., 2018. – 212 с.
2. Військово-медична підготовка : підруч. для студ. вищих мед. (фармац.) навч. закл. України I-IV рівнів акредитації / М. І. Бадюк, В. П. Токарчук, В. В. Солярик, Л. М. Бадюк ; за ред. М. І. Бадюка. – 2-е вид., допов. – Київ : МП Леся, 2015. – 482 с.
3. Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.] – Київ. – 2017. – 400 с.
4. Вказівки з воєнно-польової хірургії / за ред. Я.Л. Заруцького, А.А. Шудрака. – К.: СПД Чалчинська Н.В., 2014. – 396 с.
5. Закон України №2801-ХІІ від 19.11.1992 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я». – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
6. Закон України №5081-VI від 09.12.2015 р. «Про екстрену медичну допомогу». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>.
7. Наказ директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України від 24.02.2017 № 3 «Про затвердження Тимчасового порядку організації надання невідкладної (екстреної) медичної допомоги у Збройних Силах України».
8. Наказ Міністерства оборони України від 11.05.2017 р. № 261 «Про затвердження Порядку постачання медичного майна Збройним Силам України в мирний час».
9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15.01.2014 р. № 34 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги».

10. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18.05.2012 р. № 366 «Про затвердження Загальних вимог щодо проведення медичного сортування постраждалих і хворих та форм медичної документації».

11. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.02.2016 р. № 121 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при посттравматичному стресовому розладі».

Допоміжна:

1. Невідкладна терапевтична допомога у військових частинах (закладах) Збройних Сил України: методичні рекомендації / 1-е вид., [Ю.М. Астапов, М.П. Бойчак; Я.П. Гончаров та ін.]; затверджено директором ВМД МО України у 2016 р. – К.: 2016. – 119 с.

2. Організація медичного забезпечення військ: Підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти України III-IV рівнів акредитації / За редакцією професора Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2014. – 492 с.

3. Планування медичного забезпечення механізованого батальйону в умовах ведення оборонного бою / Бадюк М.І., Солярик В.В., Ковида Д.В., Козачок В.Ю., Серета І.К., Микита О.О., Бірюк І.Г. – К.: «МП Леся», 2016. – 96 с.

4. Стандарт підготовки І-СТ-3 (видання 2): підготовка військовослужбовця з тактичної медицини. – К.: МП Леся, 2015. – 148 с.

5. Стандарт підготовки: Фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї) (видання 1). – К.: МП Леся, 2015. – 416 с.

6. Стеблюк В.В. Розлади психічного здоров'я військовослужбовців в умовах застосування збройних сил: превенція, первинна діагностика, домедична та перша медична допомога / посібник для командирів, фахівців служби морально-психологічного забезпечення, медичних працівників військової ланки // В.В. Стеблюк, І.Ф. Гончаренко, А.В. Швець та ін. – К., 2017. – 52 с.

7. Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

8. Сайт Міністерства оборони України: Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/>.